

Res je kar pravi Vernalecken, da se otrok slovenskega jezika nar več navadi in nar terdnej v njem izuri, ako se pogostoma slovensko pogovarja in veliko po slovensko spi-suje; z slovniško modrostjo ni sile delati. Ustmeni in pismeni pogovori so k omiki šolske mladine jako potrebni.

1. Po njih zgubé otroci svojo bojzljivost, ktera od začetka podučenje močno overa in moti. Otrok se čuti bolj domač, ker sme govoriti. — Učitelj naj pogovor začne n. p. od verta — naj otroka napeljuje, da spozna, kako lep, potreben in koristen da je vert, potem naj pokliče dva druga učenca k ravno temu pogovoru, in naj jima ga izpeljati prijazno pomaga. Naj potlej pogovor sklene postavim: No otroci, alj boste radi vert pri hiši napravili? zakaj? kako? i. t. d.

2. Bi taki pogovori k omiki maternega jezika veliko pripomogli, in lahko bi se človek potem tudi kakega ptujega jezika naučil; saj se pogovarjaje govoriti učimo.

3. Bi se na to vižo govorenje t. j. izrek (der Ausdruck) omikal, in otroci bi se vadili, jasno, umno, počasno in tudi lepo govoriti.

4. Vse dušne moči človeka bi se po takih pogovorih zbudile in izurile. —

5. Koliko lepih in koristnih reči bi se učenci tako brez knjig i. t. d. naučili! Ali ne bi to otrokom priložnost dajalo, se tudi doma s brati, sestrami in stariši tako pogovarjati? Ne bi to marsktere pregrešne in pohujšlive pogovore odvernilo?

Take pogovore naj bi pozneje učitel svojim učencom tudi spisovati dajal. To je za ljudsko šolo tako potrebno in koristno, da rečti zamoremo: taki pogovori so zraven branja prvi in pglavnitni predmet ljudske šole. —

(Konec sledi.)

Narodski običaji v Železnikah.

VIII. Kres.

Ne lahko kak običaj se je obderžal tako v občé med Slovenci do današnjih časov, kakor ravno „Kres“; ja clo v krajih,

kjer so nekdanj Slovenci stanovali in se poznej ponemčili, je še ta navada vkoreninjena ostala, kar sim se v Koroškej sam prepričati priliko imel. — Naj povem tedaj enkolko, kako je o tem času pri nas. Kake 14 dni pred „Kresom“ začnejo fantje, ki so kake 13—16 let stari, za „Kres“ plaviti. Napravijo si v ta namen lahke cepine, se v delopustih skupaj spravijo, ter gredó od konca do konca terga in okol hiš pregledujejo, kje je kaj lesenine zanje. Deržijo se namreč pregovora, da „Kres ima svojo pravico“; toraj poberajo kako staro lesenino brez ktereга prašati kaj. Ker se tega omenjenega pogovora terdno deržijo, ne delajo posebnega razložka med „mojim“ in „tvojim, in navadno spravijo, kar jim pod roke pride; tedaj se pa tudi temu ni čuditi, da jih včasih kak ojster mož prav po šembrano zapodi. To vender fantov ne ostraši preveč, ker so kaj tacega že navajeni. Kar tedaj lesenine dobijo, jo nesejo do vode, po kateri jo do kraja, kjer „kres“ navadno žgejo, plavijo, tam jo zopet iz vode polovijo in spravijo na pripralni prostor. „Kresu“ na delopust so pri plavljenju posebno pridni, odraščeni fantje pa gredó ta popoldan v hrib „Kovaški verh“ in tu še mnogo panjev za „Kres“ nasekajo; tako se navadno silno veliko lesenine skupaj spravi. Med tem, ko se „Kresu“ nadelopust fantje z plavljenjem pečajo, pa gredó mlade dekletice po travnikih in livadah cvetlice nabirat, iz katerih lepe vence spletejo in jih potem do večera na hišne vrata ali na zvonajno steno hiše obesijo. — Proti noči se zberejo odraščeni fantje, in začnejo „Kres“ staviti. Spodaj naredijo z panjev močen obod in na taistega stavijo potem drugo lesenino, da je vse vkup stolpu podobno. Med tem pa pridejo taisti fantje, ki so za „Kres“ plavili, v terg, vence pobirat. Nosijo v ta namen seboj visoko smreko, ktero lepo olupijo in ji le pri verhu šopek vejic pustijo. Imenujejo jo „rožo“ — Gredé od hiše do hiše, kjer kak venec vidijo, streljajo z samokresom in vekajo:

Panj, panj, panj,

Če je tud devet lukenj v vanj.

Pred hišo pridši ostanejo, snamejo venec iz vrat alj stene, in ga potem po različnosti lepote al višej, kar imenujejo: „v nebesa“ ali nižej „v pekel“ na „rožo“ obesijo. Deržijo pa dekleta

za posebno sramoto, ako bi venec ne prišel v „nebesa“, toraj še vsaka enkolko derva pripravi, da bi se z tim fantom prikupila in venec po mogočnosti visoko na „rožo“ pripravila. Posebni ponos je za tisto dekle, ktere venec je nar višej na „roži“, med tem ko se velikokrat clo solzijo taiste, kterih venci so na nar nižje vejce obešeni. — Ko tako z venci okinčano „rožo“ h „kresu“ prinesejo, jo postavijo potem na verh „kresu“, kar se prav lepo podá. Ko je vse to opravljeno, je že navadno zdravo Mario odzvonilo; ljudi vsih stanov in starosti se je že tudi mnogo sošlo, toraj zdaj med streljanjem „kres“ zažgejo. Veselo ljudje pregledujejo, kako se „kres“ vnema, fantje in dekleta kako lepo pesmico od sv. Janeza kersnika al matere Božje zapojejo, eni poslušajo, drugi se kaj pomenkujejo, in tako večer le kmalo mine. Ko „kres“ pogorevati jame, se dvignejo navadno ob enem vsi proti domu, pripojejo v terg še kako pobožno pesmico, in se razkropijo potem mirno vsak na svoj dom k počitku. Tako je „kres“ končan! —

Govori ko je treba, in molči ko je treba.

Velika modrost je pač, o pravem času govoriti, in o pravem času molčati. Al je to Dorca umela, sami razsodite, ljubi otroci!

Enega dne je bila v družbi odraslih ljudi, ki so se od mnogih reči pogovarjali. Pričujejoči se za Dorco kar ne zmenijo. Mislili so, da deklica ne pazi na njih govorico, vender pak je veliko novega slišala, ker je bila vedno vajena, dobro paziti.

Ko Dorca zopet domu pride, jo sestre poprašajo: „Povej nam, al si si čas dobro kratila? kdo pa je bil v tvoji družbi?“ — „Veliko gospode je bilo,“ reče Dorca, „pa ne vem vsih imenovati.“ — Si le z vsemi timi kramljala? — jo pobarajo. — „To ravno ne,“ odgovori Dorca, „to bi se mi ne prestjalo. Nihče me ni ogovoril, in ljudje so se toliko imeli med sabo pomenkovati, da za zdaj na mé skor niso porajtali.“

„Tak nam pa saj povej,“ ji veli sestra Lotka, „kaj da si slišala.“ — „Tega tudi ne morem,“ odgovori Dorca; „kjer so se od tacih reči pogovarjali, ki ne vtičejo ne mene ne vas.“